

Dubček Alexander (1921-1992) :

Slovenský a česko-slovenský politik a štátnik.

Po roku 1963 ako prvý tajomník Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska začal presadzovať politiku dôslednejšieho riešenia hospodárskych, sociálnych a národnostných problémov Slovenska, ktorá sa dostala do rozporu so zámermi a predstavami vtedajšieho prvého tajomníka Ústredného výboru Komunistickej strany Československa (ÚV KSČ) a prezidenta republiky Antonína Novotného. Spor prerástol do otvoreného konfliktu a vyústil núteným odchodom Novotného z obidvoch funkcií. Nástup Dubčeka do funkcie prvého tajomníka ÚV KSČ otvoril priestor pre pôsobenie reformných síl v komunistickej strane i v spoločnosti, ktoré sa usilovali o nastolenie demokratického pluralitného systému, o riešenie hospodárskych, sociálnych a spoločenských problémov metódami zodpovedajúcimi dobe a potrebám spoločnosti. S jeho menom a účinkovaním sa bezprostredne spája dianie, ktoré vo svete dostalo pomenovanie Pražská jar. Napriek veľkému tlaku vyvíjaného zo strany Sovietskeho zväzu (ZSSR), bývalej Nemeckej demokratickej republiky, Poľska, Bulharska a Maďarska i domácich konzervatívnych síl odmietol mocenské zásahy proti reformným silám. Po okupácii republiky vojskami ZSSR a jeho spojencov z Varšavskej zmluvy bol 21. augusta 1968 zatknutý a odvečený do ZSSR. Na žiadosť čs. predstaviteľov a pod tlakom čs. aj svetovej verejnej mienky bol prizvaný na moskovské rokovania sovietskych a čs. predstaviteľov, po dlhom zdráhaní podpísal i tzv. moskovský protokol, ktorý stanovoval podmienky a cesty riešenia vzniknutej situácie, v podstate však znamenal začiatok konca Pražskej jari. V apríli v roku 1969 bol odvolaný z funkcie tajomníka ÚV KSČ, krátko potom sa stal predsedom federálneho zhromaždenia, neskôr veľvyslancom v Turecku. V roku 1970 bol vylúčený z komunistickej strany a pracoval ako úradník. Bola mu vnútená domáca izolácia. Neprestal bojovať proti nastolenému normalizačnému režimu, napriek sústavnému dozoru tajnej polície prispieval do zahraničnej tlače, podieľal sa na vydávaní ilegálnej tlače. V roku 1988 mu univerzita v Bologni udelila čestný doktorát, prijal ho pápež a iní verejní činitelia. Stal sa jedným z hlavných predstaviteľov novembrovej revolúcie 1989, po jej víťazstve prispieval ako predseda Federálneho zhromaždenia (až do júna 1992) k riešeniu problémov, ktoré vznikali pri budovaní pluralitného demokratického politického systému a prechodu československej ekonomiky na trhovú hospodárstvo. Bol podpredsedom a poslancom Sociálno-demokratickej strany Slovenska.

Svojím účinkovaním, tolerantnosťou a osobnými vlastnosťami si v rokoch 1968-1969 i po roku 1989 získal podporu a uznanie českého aj slovenského ľudu i demokratických síl v celom svete, stal sa jedným z najznámejších československých politikov. Zomrel na následky tragickej autohavárie.